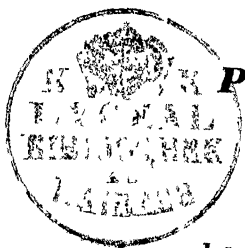

22810 II 1855 in Futh. 1.

ZERKVIZA NA ŠKALI

ali

svesa s hudim.

Pravlji za.

I s n é m f h k i g a.

V LJUBLJANI.

V saloshbi in na prodaj pri *J. Giontini*, bukvarju.

1855.

Na svojim starim gradu v Ardenških gorah na Franzoskim je shivil pred dolgim dolgim zhasam néki grof, imenujemo ga Huberta. Ljubil je igranje in kosarz filno, in rajshi mu je bilo to, kakor vse, kar na semlji zhlovefhko ferze rasveseliti more.

Se vé, de je imel pri takim nagnjenju k igri in posvetnimu veselju vedno drushbo njemu podobnih ljudi, ki so ga bolj in bolj sapeljali, ker so ga ti bratje famo sato zhaslili, de so si svoje moshnje in shelodze polnili. Hubert jim je vse saupal, febe in svoje premoshenje.

V svojo shalost je vidil, pa preposno, kako se je nad svojimi tovarshi, ktere je imel sa sveste prijate, goljfal. Ko so ga namrezh v igri ob vse njegovo premoshenje pripravili, in hram in kashto sprasnili, so vseli flovo od oboshaniga grofa in so fhli svojo pot, novo frezho ifkat.

Hubert je ostal sam na svojim starim gradu, ker so tudi posli vsi od njega fhli, ker jih ni mogel vezh plazhevati. Samo Juri, 60 let star hlapez, kteri ga je fhe pri shivljenju njegoviga ozheta pestoval, ni hotel svojiga gospoda sapustiti, ki je bil sdaj od zeliga svetá sapushen.

Sgodilo se je pa, de je Hubert, ki se je v prejšnjih zhasih sa filo brati in pisati nauznil, v bukvah in papirjih prebiral, ki so bile v pol rasvaljenim hramu, v katerim je nekdej neki svesdogledez, od kteriga so rekli, de je snal zopрати, stanoval, in svoje zherne dela vganjal.

Nafhel je grof tukaj enkrat nenavadno velike bukve, okrog kterih je bila teshka, sarujevena ketna s kljuzhavnizo prepeta. Saftonj se je prisadeval Hubert kljuzh najti. Saftonj se je vperal, ketno prezh spraviti. Bukve so ostale le saperte, in nikakor se niso dale odpréti.

Ko je enkrat dolgo si prisadeval, jih odpréti pa saftonj, jih je vergel v svoji jési na tla rekozh: „Ostanite v fatanovim imenu saperte do fodnjiga dné!“ — In glej! komej je te besede isutil, se odvalí ketna s glafnim roshljanjem od bukev, in svitli plamen je shvignil is njih.

Se ve, de ga je moglo to malo pretrefniti, pa namest de bi bil posvarjen, kot pred delam, ki je delo pekla, se je she le shelja v njem vnéla, viditi, kaj je v bukvah.

Saperl se je tedej v hram in je preberal vedosheljno in pasljivo bukve in nafhel je v njih, kako je mogozhe duha temote is njegovega go-rezhiga groba poklizati, in si ga fushnjiga storiti.

Kaj je moglo divjimu in uboshnimu Hubertu, kteri se je pekla menj bal, kakor siromashtva in dolgiga zhasa, ktera sta ga f zhasam nadlegovati sazela, bolj prav priti, kakor to, kar je sdaj najdel, in kar bi ga samoglo spet k zhasi in bogastvu pripraviti.

She drugo nozh je hitel, v plajsh savit, v

Ardenfki gojsd na krish pota f peklenfkimi buk-
vami in golim mezhem pod pasdiho. Luna se je
sa gofite oblake fkrila in vihar je shvishgal fkosi
ftaro borovje, in ftrafhno lajanje lefiz in gerdo
vpitje fov je bilo na njegove ufhefa, ko je pri-
fhel na grosovito mefsto, ki se mu je sa njegov
namen najbolj pripraven sdel.

Kmalò je tudi majhen ogenj sakuril s fuhim
berftjem, kakor fo mu bukve velévale, in s def-
nizo na svoj mezh opert in s levizo odperte bukve
dershezh je saklizal glafno ftrafhne befede v
zherno nozh.

In glej, ko bi trenil, je fhvignil oginj ob
njegovih nogah, de ga je blifhelo, in ko fo nje-
gove ozhi fpet svojo mozh dobile, je sagledal
pred fabo dolsiga, fuhiga mosha v rudezhi fuk-
nji, s blede rumenim oblizhjem in nofam, kakor
fkopez, ki je prifhel, kakor zhe bi bil is semlje
prilesel, in ga je merslo gledal, in ftermo vanj
préshal. Zhes nekaj zhafa, ko se je grof Hu-
bert nekoliko sbrihtal, je vprafhal prikasin, ki je
fhe vedne ftermo, kakor fteber f podpertimi ro-
kami ftala: „Ali fi ti tifti, kteriga fim poklizal
f temi bukvami, ali fi drug, ki fi po nakljuzhju
tu fim prifhel?

Odgovorila mu je prikasin:

„Jes fim, kteriga fi poklizal!“

Grof je na to dalje govoril: „Ali mi ti te-
dej hozhefh flushiti in vse moje shelje fpolniti in
moje povelja, ki ti jih bom dal? Kakfhno pla-
zhilo fi isgovorifh?“

Smejál se je rudezhi mosh kaj sabavljivo v
peft, in je zhudno zhudno péł:

„Defet lét tebi,
Enajšto meni!“

„Veljá!“ je rekel grof, in mu je pomolil roko zhes sherjavzo, de naj jo prime v potenje svese. Sdaj je flifhal v dalji fvoje imé milo milo klizati; fposnal je glaf fvojiga ozheta. Mersla grosa ga je fpreletela po vfih shilah, saroshljalo je pa kakor koftke (burfelzi) in kosarzi, in shensko fmejanje mu je vdarilo na ufhefa, in vefeke pivfke pefmi fo fe mefhale vméf, in pred njegovimi ozhmí fo migljale ognjene kolefa; in kar ga sbode nekaj v levo ftran, ogenj je f zhverzhanjem vgafnil s goftim dimam, gofta nozh ga je objela, in ob savednoft je prifhel.

Švitli fonzhni sharki fo she fjali fkosi okna v Hubertovo fpavnizo, ko fe je na svoji poftelji sbudil. She fe ni dobro sbrihtal, kako je is gojsda dam prifhel, ko je Juri, ki je bil sdaj njegov hlapez, kuhar in vse, prifhel in mu povedal: De lepo pa zhudno oblézhen mosh svunej zhaka in s njim mnogo flushabnikov in otovorenih konj, in hozbe s gofpodam gradú govoriti, ker mu ima vefelih noviz povedati.

Sapovedal je grof Hubert, ki je dobro vedel, de je to djanje njegoviga noviga prijatla, ptujiga gofpoda koj k njemu pripeljati. Kmalo je prifhel. Dolg, she prezej poftaran mosh je bil. Ponishuo fe je priklonil Hubertu in rekel: Defiravno pridem nepovabljen v vafho hifho, vunder miflim, de vam moj prihod ne bo neprijeten, ko bote svedli, sakaj fim prifhel.“ Potem je povedal, de je neki knes (firht) is italianfke deshele, f kterim fe je njegov ozhe v vojfki poprijasnil in

kterimu je v jutrovi deshel mnogo dobrih del fkasal, bres našlednikov umerl in ker ni prejšnje prijasnosti posabil, is hvaléshnosti do štariga grofa, njega, Huberta sa ediniga erba njegoviga premoshenja poštavil, in njemu je narozhenó, mu to premoshenje prinešti.

Potem je ukasal svojim hlapzam, tovore s slatam in frebram in drusimi drasimi rezhmí v grad prinešti, in ko se je to sgodilo, se je priporozhil grofu Hubertu in je sginil s svojimi hlapzi in tovarno shivino tako naglo, kakor je prišel, ispred ozhí Huberta, ki se ni mogel nazhuditi, fhe menj pa Juri.

Pazh dolgo šta gledala oba, preden šta se nagledala veliziga bogastva in drasih rezhi, ki so bile v sabojih in vsak po svojim šta si malala v duhu prihodnje lepe zhafe.

Potem je ukasal Hubert štarzhku v šofesko iti nove posle vdinjati, ker je špet tako bogat mosh poštal. In Juri je štoril po gospodovim povelju.

V grofovím gradu se je sazhelo kmalo novo shivljenje. Kjer je bilo pred kratkim fhe vse tiho, je bilo sdaj vse shivo. Lepo napravljeni konji so se rasgatali pred vrati, ali so raskopavali na dvoru pesek. Krepki hlapzi in keršhenze so tekali s polnimi verzhami in polnimi fkedami sim ter tje, in veselo petje ljudi in štrun je ódmévalo v bogato napravljením gradu.

Pa vse to shivljenje in veselje ni moglo nekaj is Hubertovih perf pregnati, in globoke gerbe, ki so, kar je tako bogat, na njegovim zhelu se na-

brale, se niso dale slikati, in fklenil je s she-nitvijo svojo najvezhi frezho dofézhi.

Svolil si je Gabrielo, filno salo in poboshno gospodizhno; ktero je pri neki gostiji sposnal. In ko je kmalo potem jo snubil in lepo nevesto v svoj grad pripeljal, mu je fhe le sonze raja na semlji safijalo, in veselja in gostij in plesu ni bilo ne konza ne kraja v gradu.

Grof Hubert je shivel v veselju in obilnosti in fhe bolj, ko mu je njegova preljuba Gabriela ljubesnjiviga in sdraviga fantka rodila, ki mu je bil ves pododen.

V tej frézhhi je preteklo grofu leto sa letam, bres de bi bil hudiga vezh poklizal ali se ga fhe kdaj spomnil. In Albert, njegov fin, je rastel v lepoti in prijetnosti, in je she fhefto léto dorastel, ko je fhel zhaf h konzu, kateri je hudiga filil, Hubertu flushiti.

Grof Hubert je pa ravno poslednji dan defetiga leta na veselim pa tudi nevarnim medvedovim lovu bil, in se je, ker se je od drusih lozhil, f svojimi hlapzi sam in truden fkosi ardenski gojsd v svoj grad vernil.

Kar se je sabliskalo na tamnim obnebju, gromelo je od daljezh in spet je ftal blede rumeni v svoji rudezhi fuknji reshaje pred Hubertam in je pel s hripovim glafam:

„Defét let tebi,
Enajfto meni!“

Vftrafhil se je Hubert tako, de je na kolena padel, in lasje so mu vftajali in smertni pot mu je pokril zhelo, ko je vidil, de rudezhi mosh she svojo roko, ktero je dalji in dalji prihajati vidil,

po njem ftega, in komej je samogel s flabim glafam saupiti: „Štoj!“ Ta pa je sareshal ter rekel: „Zhaf je ftekel, kaj fi fhe shelifh?“

Odgovoril je Hubert: „Dovolji mi fhe defet in terjaj fi plazhilo, kakorfhno koli hozhefh!“

Nato fe je safmejal rudezhi divji ter rekel: „Dobro; zhes leto mi dafh, kar ti je najljubfhiga, na tem mestu, preden petelin pervikrat sapoje, in odvésan fi vfih dolshnost. Ali ti je prav?“

„Prav!“ je rekel Hubert; „tode sakladov in bogastva imam mnogo; kaj imenujesh med vfm moje najljubfhe?“

„Tvojiga finzhka,“ sareshi rudézhi in sopet je gromelo ftrafhno krohotanje v Hubertove ufhefa, ftrafhno fe je sablifkalo in ptujz je sginil.

Hubert je safedlal vef preftrafhen in omamljen fvojiga konja in je derjal v nozhi proti fvojimu gradu, kjer fo ga she dolgo s veliko fkerbjó zhakali.

Od te ure je bil Hubert vef kakor prerojen. Vfe vefelje in fhe dersna ferzhnost, ki je dosdaj njegove perfi oshivljala, ga je sapuſtila. Sakaj s vfo gorezhofitjo fvojiga ferza je fvojiga fina ljubil, kteriga je sdaj peklenſkim duhovam obljudil.

Bled in s vpadenimi ozhmí je lasil po gradu; vfako fhumenje ga je fplafhilo, kadar je ura na turnu bila, je oblédel in zele ure je vzhafi na tla ſtermel ali v ſtrop. Saſtonj ſta ſe prisa-devala njegova fkerbna shena in ſtari Juri sve-diti, kaj ſe mu je nakljuzhilo. de ſe je tako pre-ménil; Hubert je oſtal molzhezh in ſhaloſtin.

Tako ſo mu pretekli meſzi in meſzi in bli-

shej in blishej je prihajala ftrafhna nozh, v kateri je imel svojo obljudo fpolniti.

Prifhla je ftrafhna ura. Vihar je shvishgal fkosi fstaro smerézhje Ardenfkiga gojsda, kakor tisto nozh, v kateri je hudiga poklizal, in gofci zherni oblaki fo vífeli v ftrafhnih podobah na tamnim obnebjú.

Ko je vse fpalo v grofovím gradu, je ftopal tiho tiho néki mosh po malo rasfvitljením mosovshu. Klobuk je imel globoko zhes zhelo potifnjen in s fhírokím zherním plajfhem je bil ogernjen. Previdno je fhel po ftopnizah.

V plajfhu pa je imel otroka, in ta mosh je bil Hubert, in otrok, ki ga je nefel, je bil nje-gov finzhek Albert.

Tiho je odperl shelésne vratza in hitel je proti gojsdu.

Sdaj fe je sbudil fantek na Hubertovím narozhju in je glafno jokál od ftraha, ker je miflil, de je pri ptujím moshu. Ko je pa gláf fvojiga ozheta fposnal, ki mu je rekel molzhati in fpati, fe je vpokojil nekoliko, famo prafhal je, kam ga ozhe tako posno nefejo.

In vrozhe folse fo tekle po Hubertovím lizih na fantka in sdihajozh je memral: „V pekel!“

Pazh mende ni saftopel Albert teh befed, pa gláf, f kterím jih je ozhe isgovoril, je ftoril njegovo ferzhize tako teshko, de fe je sazhel bridko bridko jokati.

Prifhel je Hubert s fvojím finzhkam do divje, s vífozím zherním borovjem in fkalovjem obdane doline; tu fe mu je sadnjíkrat rudezhi prikasal. Sdaj je poftavil Hubert fvojiga finzhka na semljo,

je padel poleg njega na kolena ter rekel: „Vsdigni svoje rozhize, preljubo déte, k Bogu, de bo milostljiv tebi in tvojimu grefhnimu pa tudi sgrevanimu Ozhetu!“

In fantek je povsdignil poboshno svoje rozbize, kakor so ga mati uzhili, in tako je tudi Hubert storil, in molila sta oba.

Kar naenkrat pa je trefhilo in pred Hubertam je stal rudezhi, bolj divji in hud kakor kadaj! S strašnim glafam je vprafhal: „Kje je fantek?“

„Tukaj je,“ je jezljal grof in smertni strah mu je fkorrej gerlo satifnil. In s veselim obrasam je stegnil rudezhi svojo roko po nedolshnim otroku.

Rekel pa je grof Hubert, objemfhi otroka s obema rokama, v svojim obupu: „Stoj, fhe si mi flushen pa najini pogodbi, torej mi spolni moje poslednje povelje!“

„In to je?“ je sagrosil se rudezhi.

„De mi,“ je odgovoril Hubert, kteriga ferze je sdaj shark boshje milofti sadel, „de mi na uni fkali, okrog ktere tezhe hudournik, zerkvizo fofidafh is fhterivogljatih fkal, ktere si imafh pri-nefti zhes devet gora in devetero morje!“

„Prokleti!“ je safhkripal rudezhi.

Hubert pa je dalje govoril; „Tudi mora fofidana in dodelana ftati s svonikam in prishnizo, koram in fhkropivnim kamnam, preden petelin prvi pot sapoje, ako hozhesf pravizo dobiti do dufhe in telefа tega fantka, kteriga v rokah dershim?“

Škremshil je Rudezhi svoje oblizhje, de se je Hubert neisrezheno vstrašhil. Divje je f svojimi pestmi vkup tolkel v svoji jesi, potem pa se

je vsdignil in je prihajal vezhji in vezhji tako, de se je vidilo, kakor zhe bi se f temenam oblakov dotikal, roke pa proti jugu ena, druga pa proti severju se ftevale, in pozhasi fo se udje fme-fili in v rudezho nelizhno kapo spremenile, in kakor vertinz vetra se je vila v kvifhko naglo kot blifek in sginila je v oblakih.

Hubert pa je klezhal f svojim finam na sem-lji, in oba fta roke vsdignila in molila: „Ozhe nebefhki, ne sapufti naji to uro!“

In poslufhaj! fhumelo je she v vifhavi, bli-she in blishe, in rudezha fuknja hudiga se je fvetila in ferfrala v nózhi, kakor kervav blifek, in osnanovala prihod raskazheniga, ki je s veli-kimi zhernimi fkalami obloshen letel zhes zherne gore.

Una dva pa nifta nehala moliti in roke mo-liti proti vfegaufmiljenimu.

In sopet je fhumel Rudezhi memo v vifhavi s novimi fkalami, in sopet in sopet in vezhji in vezhji ftrah je prepadal ozheta in fina, in she fta vidila sdaljezh frovo podobo zerkvize, ki je bolj in bolj raftla na fkali.

Sdaj je pribuzhal Rudezhi f poslednjimi fka-lami in ifkre fo letele is njih, tako jih je ftfkal. In saflifhal se je glafin ojfter in dolg glaf is do-line, bilo je pervo petelina, in f ftrafhnim gro-mam fo se sgrosnile fkale doli v gojsdove bresdna in f ftrafhnim tulenjem se je sagraénil hudi sa-njimi, in ftrafhno bresdno se je odperlo v fka-lovju s fhvigajozhim plamenam in je posherlo vruga, zhes-nj pa se je savalilo fkalovje in sa-krilo je bresdno.

Hubert pa je klezhal ta zhaſ in ſhe dolgo potem, ko je ſhe ſonze v ſvoji mladostni lepoti na nebu ſijalo, na kolenih in je hvalil in zhaſtil Goſpoda ſa ſvoje in ſvojiga Alberta reſhenje in je pritilnil fantka veſ gorezh od ozhetovſke ljubesni na ſvoje ferze in je mozhil njegove lizhiza s vrozhimi ſolsami veſelja.

Od tega zhafa ni Hubert vezh is poti zhednosti ſaſhel. Na ſkali je ſoſidal v ſpominj tiſte ure lepo zerkvizo; zherne bukve pa je v oginj vergel.

Zerkviza je ſtala mnogo let na ſkali in pravijo, de ſe ſhe dan danaſhuji v Ardenſkim gojsdu ſilno velike ſkale vidijo, v kterih ſo udje ketne vtisnjeni, ſ kterimi je hudi ſvoje breme povesal in v viſhavi nefel.

Pri meni je tudi sadobiti:

Ahaver vezh ni popotnik. Pravlj. Laibach 1850. 3 kr.

Zhudapolna podobá Matere boshje v mestu Rimini na Rimskim. Mit Titelbild. Laibach 1850. 3 kr.

Jeran, L., Terpljenje pravizhniga in pokora grefhnika, s nekaterimi vezhnimi refnizami in pergodbami. Mit 1 Stahlstich. Laibach 1848. Steifband 20 kr.

Jeran, J. L., sveti Juri, ferzhni vojak. Serzhnim flovenskim mladenzhem, spisal L. J., duhoven. Laibach 1851. 8 kr.

Kerfhanfke drobtinze is shivljenja svetnikov in drusih poboshnih ljudi. Mit 1 Stahlstich. Laibach 1850. 16 kr.

Krish mélingasti in popisovanje Palestine. 8 kr.

Molitev sa ohranjenje nedolshnosti pred podobo presvete devize Marie. 2. Auflage. Laibach 1846. 3 kr. Das Dutzend 30 kr.

Nafledovanje svetnikov boshjih. Poduka polne povésti is shivljenja svetnikov. Laibach 1849. 45 kr.

Nastran, P. Joah. Sveta pokora ali sedem postnih pridig, ktere je pridigoval v letu 1846. Laibach 1849. 16 kr., Steifband 20 kr.

Ofrezheni kristjani svojimu novoisvoljenimu vikshimu pastirju, Papeshu Piju IX., s popisam volitve, shivljenja in nastopa svetiga Ozheta Pija IX. Mit Portrait. Laibach 1847. 8 kr.

Pet svetih petkov Mesza Sufhza. Steif gebunden 12 kr.

Pirhi sa devize, ali molitve in nauki, ktere naj si poboshna deviza in fleherna poshtena shena vezhkrat k ferzu vsamè. Mit 1 Bild. Laibach. 6 kr.

Refnize perve in nar potrebnihi svete kerfhanfke, katolifhke vere, sa nar manjshi uzhenze. Broschirt 3 kr.

Schlör, Dr., napeljevanje veselno ali veliko spoved opravljati. Laibach 1844. 12 kr.

Shivljenje svetiga mladenzha Alojsia Gonzaga. Mit 1 Kupfer. Laibach 1846. 8 kr.

svete devize Teresije. Mit 1 Kupfer. Laibach 1846. 8 kr.

Slate bukvize, to je napeljevanje k poboshnimu shivljenju in k pravi bogoljubnosti. Laibach 1847. 4 kr.

Shmajdek. fhoduji Ogovori. H. bleinwandband 1 fl. 20 kr.

Shmida, Kr., Hirlanda bretanjska vojvodina ali sm ga zhednosti in nedolshnosti. Po nemfchim. Laibach. 12 kr.

Sveta deviza in dekla Zita. Laibach 1846. 8 kr.

Varia.

- Bojték**, ali pravliza od vitesa v drevo vpreshenega. 6 kr.
- Canontafeln**, 3 vershiedene Ausgaben zu 12, 10 und 8 kr. pr. Exemplar.
- Centrih**, flovenški lepopífi in sgledi. 12 kr.
- Dve igri** sa flovenško gledíſhe. 1. Turan in Sofja, ali Turki pri Síſku. 2. Shtepan Shublzh, ali Bela IV. na Hrovafhkim. Laibach 1850. 10 kr.
- Fleifhman**, Iſglédi flovenſkiga pífanja. 8 kr.
- Hildegárdia**, svelizhana; dvakrat po nedolſhním v ſmért obfojena zefariza. 6 kr.
- Kmetiza in groſinja** Griselda. Lep ísgled poterpeſhljivoſti in poníſhnóſti vſím ſhenam. 6 kr.
- Kratkozhafne** igre s kvartami, ſhteſívkami in drusími rezhlí v drushbah. Laibach 1850. 10 kr.
- Malavafhízh**, Fr., Erasem ís Jame. Povéſt. Mit Títetbíld. Laibach 1854. 8 kr.
- Malavafhízh**, Fr., Ozhe Grof Radezki c. k. Marſhal, s jekloresom. Laibach 1852. 12 kr.
- Malavafhízheva** flovenſka Sloveníza sa perve flovenſke ſhole v meſtíh in na deſheli. Laibach 1849. Steíſband 12 kr.
- Stríz Tomova** kozha ali ſhívljenje ſamorzov v robníh derſhah ſvobodne ſeverne Ameríke. Laibach 1854. 30 kr.
- Venzhek** sa veſílné daríla, ali voſhílné peſmíze o godovíh, novím letu, in drugíh príloſhnóſtíh. Broſch. 12 kr.
- Vjetník** na galejí. Lepa in poduzhenja polna poveſt í prítavkom ſhívljenja Sv. Vincenca Paulana. 6 kr.

J. Giontini,

bukvar v Ljubljani.